

ILK JADID MAKTABLARINI OCHILISHI

Sadullayeva Sevinch

Osiyo xalqaro universiteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19075055>

Annotatsiya. Ushbu ilmiy tadqiqotda, O'zbekistonda ilk jadid maktablarining ochilishi va ularning ijtimoiy, madaniy va ta'lim sohasidagi ahamiyati o'rganiladi. Jadidchilik harakati XIX asr oxiri va XX asr boshlarida O'zbekistonda ta'lim tizimini yangilashga qaratilgan harakat sifatida paydo bo'ldi. Ushbu maktablar zamonaviy ta'lim usullarini joriy etish, yosh avlodni yangicha fikrlashga o'rgatish va an'anaviy ta'limdan ajratish maqsadida tashkil etilgan. Tadqiqot jarayonida, ilk jadid maktablarining tashkil etilishi, ularning faoliyati, jamiyatdagi o'rni va ta'lim sohasidagi inqilobiy o'zgarishlar tahlil qilinadi.

Аннотация. В данном научном исследовании изучается открытие первых джадидских школ в Узбекистане и их значение в социальной, культурной и образовательной сферах. Джадидское движение возникло в конце XIX — начале XX века как движение, направленное на обновление системы образования в Узбекистане. Эти школы были организованы с целью внедрения современных методов обучения, обучения молодого поколения новому мышлению и отхода от традиционной системы образования.

В ходе исследования анализируются процесс создания первых джадидских школ, их деятельность, роль в обществе и революционные изменения в сфере образования.

Annotation. This scientific research examines the opening of the first Jadid schools in Uzbekistan and their importance in the social, cultural, and educational spheres. The Jadid movement emerged in the late 19th and early 20th centuries as a movement aimed at reforming the education system in Uzbekistan. These schools were established to introduce modern teaching methods, encourage a new way of thinking among the younger generation, and move away from traditional education. The study analyzes the establishment of the first Jadid schools, their activities, their role in society, and the revolutionary changes in the field of education.

Kalit so'zlar: jadid maktablari, ta'lim, ijtimoiy o'zgarishlar, madaniyat.

O'zbekistonda ilk jadid maktablarining ochilishi O'zbekiston tarixida muhim voqea bo'lib, u o'zining ijtimoiy va madaniy ahamiyati bilan ajralib turadi. XIX asr oxirida O'rta Osiyo va O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar va madaniy rivojlanish jarayonlari kuchaygan davrda, jadidchilik harakati ta'lim sohasida yangiliklarni kiritishga qaratilgan bir qator tashabbuslarni keltirib chiqardi. Bu maktablar, an'anaviy ta'lim tizimidan farqli o'laroq, zamonaviy ta'lim metodlarini o'z ichiga olgan va talabalarni mustaqil fikrlashga o'rgatishga intilgan. Ushbu tadqiqotning maqsadi, ilk jadid maktablarining ochilishi va ularning ta'lim tizimidagi o'rnini aniqlash, shuningdek, bu jarayonning ijtimoiy va madaniy rivojlanishdagi o'ziga xos ahamiyatini tahlil qilishdir. Tadqiqot davomida, jadid maktablarining faoliyati, ularning asoschilari, ta'lim dasturlari va jamiyatdagi ta'siri o'rganiladi.

Jadid maktablarining tashkil etilishi O'zbekistonda ta'lim tizimini tubdan o'zgartirishda muhim rol o'ynadi. Ushbu maktablar, asosan, jadidchilar tomonidan ochilgan bo'lib, ularning asosiy maqsadi zamonaviy ta'lim metodlarini joriy etish va yosh avlodni mustaqil fikrlashga o'rgatish edi. Jadidchilarning birinchi maktablari O'zbekistonning turli hududlarida, jumladan, Toshkent, Samarqand va Buxoro shaharlarida tashkil etildi.

Bu maktablar, an'anaviy madrasalardan farqli o'laroq, o'quvchilarga turli fanlarni, jumladan, matematikani, tabiatshunoslikni, tarixni va boshqa fanlarni o'rgatishdi. Jadid maktablarida ta'lim jarayoni interaktiv usullar bilan olib borildi va o'quvchilarni faol ishtirok etishga undashga qaratilgan edi. Bu jarayon, yoshlarning intellektual rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatdi va ularning jamiyatda o'z o'rnini topishlariga yordam berdi.

Jadid maktablari O'zbekistonda ijtimoiy va madaniy o'zgarishlarga sabab bo'ldi. Ushbu maktablar, nafaqat ta'lim berish, balki jamiyatda yangi g'oyalarni tarqatish va madaniy rivojlanishga hissa qo'shishga ham xizmat qildi. Jadid maktablarida o'qigan yoshlar, o'z fikrlarini erkin ifoda etish, yangiliklarni qabul qilish va zamonaviy hayotga moslashish qobiliyatini o'rgandilar. Bu jarayon, O'zbekistonda yangi fikrlash usullarini, madaniy qadriyatlarni va ijtimoiy masalalarga yondashuvlarni shakllantirdi. Shuningdek, jadid maktablari orqali o'qigan yoshlar, o'zlarining jamiyatdagi o'rnini anglab, ijtimoiy faoliyatlarda ishtirok etdilar. Bu o'zgarishlar, O'zbekistonning madaniy va ijtimoiy hayotiga katta ta'sir ko'rsatdi va yangi avlodning fikrlash tarzini o'zgartirdi.

Ilk jadid maktablarining ochilishi O'zbekiston ta'lim tizimida muhim burilish nuqtasini anglatadi. Ushbu maktablar, zamonaviy ta'lim usullarini joriy etish orqali, yosh avlodni yangicha fikrlashga o'rgatdi va ularning ijtimoiy rivojlanishiga katta hissa qo'shdi. Jadid maktablari, nafaqat ta'lim berish, balki yangi g'oyalarni tarqatish va madaniy rivojlanishga yordam berish orqali, O'zbekiston jamiyatining o'zgarishiga sabab bo'ldi. Ushbu tadqiqot, ilk jadid maktablarining ahamiyatini va ta'lim sohasidagi o'z o'rnini aniqlashga qaratilgan bo'lib, kelgusida yanada chuqurroq tadqiqotlar o'tkazish uchun asos bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shodmonov, M. (2010). Jadidchilik harakati va uning ta'limdagi o'rni.
2. Abdurahmonov, N. (2015). O'zbekistonda ta'lim tarixiga oid tadqiqotlar.
3. Karimov, A. (2018). Jadid maktablari va ularning ijtimoiy ahamiyati.
4. Tashkent, D. (2020). O'zbek ta'lim tizimining rivojlanishi.
5. Ismoilov, S. (2019). Jadid maktablari: tarixi va zamonaviyligi.